

Danish University Colleges

Fortællinger udfolder verden

Æstetiske processer, relationer og fortællinger er vigtige for et barns forståelse af sin omverden.

Borup, Lærke

Published in:
Børn & bøger

Publication date:
2020

Document Version
Peer-review version

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Borup, L. (2020). Fortællinger udfolder verden: Æstetiske processer, relationer og fortællinger er vigtige for et barns forståelse af sin omverden. *Børn & bøger*, 73(7), 28-29.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Fortællinger udfolder verden

Æstetiske processer, relationer og fortællinger

Verden bliver ikke større, end man har begreber og ord til. Derfor har barnet brug for fortællinger, der kan hjælpe barnet med at få sat ord og begreber på dets verden. Fortællinger om gængse hverdagsaktiviteter møder det helt lille barn for eksempel i Lotte og Totte bøgerne, og sådan bliver det ved livet igennem. Fortællingerne omkring os, i mundtlig form, men særligt også i boglig form er med til at begrebsliggøre og udfolde vores verden. Vi udtrykker os gennem fortællinger om det vi forstår, men også om det vi ikke forstår. Fortællingen som begreb forstås i denne sammenhæng som noget essentielt ved den måde, hvorpå mennesket erkender og søger at skabe mening i dets tilværelse. Der er derfor tale om en aktivitet, der både foregår uden for mennesket, men også i stor grad inde i mennesket.

Men det er jo en hat

”Da jeg var seks år, så jeg engang et pragtfuldt billede i en bog om urskoven, der hed ”Sandfærdige Historier”. Det forestillede en kvælerslange, der var ved at sluge et vilddyr.” Sådan starter fortællingen om *Den lille Prins* af Antoine de Saint-Exupéry. Billedet gjorde stort indtryk på det seksårige barn, der i sin bearbejdning af fortællingen selv laver tegninger af en kvælerslange, der har slugt en elefant. Barnet giver sig i kast med æstetisk virksomhed og kommunikation, for herved at kommunikere den, for barnet, grufulde oplevelse det har været at se et stort vilddyr blive slugt af en kvælerslange. Formodentlig på baggrund af manglende ord og forståelse udtrykker barnet sig gennem tegningens univers. Her får det nemlig mulighed for visuelt at formgive det der rør sig hos barnet og søge dialog hos en kompetent anden, de voksne. Udfordringen i dette eksempel er dog, at barnet lige præcis *ikke* mødes der hvor barnet befinder sig i sin begribelse af verden, for det eneste de voksne ser på tegningen er en hat.

Når PLC-medarbejderen skal skabe relationer til et barn, støtte det i dets fortællinger og søge at hjælpe det på vej, må PLC-medarbejderen i sin guidning af barnet, med let forsimplede ord af Søren Kierkegaard, først og fremmest møde barnet der, hvor barnet er, og begynde der - hvis det skal lykkes at guide barnet et bestemt sted hen i sin begrebsliggørelse af dets verden. Hvis PLC-medarbejderen ikke ser barnet der hvor barnet er, ud fra de oplevelser, fortællinger og historier der rører sig hos barnet, så vil barnet med stor sandsynlighed opleve sig misforstået og en asymmetrisk relation vil opstå, hvor barnet søger at afkode, hvad det forventer, de voksne gerne vil se/høre. PLC-medarbejderen må derfor, så at sige, gå på besøg på barnets ø og se verden med de øjne, som barnet ser med. Den gode relation ligger for barnet i at blive mødt, set, hørt og anerkendt i sin forståelse.

Betydningen af sunde relationer

Fortællingen i sin helhed har derfor en utrolig stor betydning for skabelsen af sunde mellem menneskelige relationer, mennesket skaber gennem livet og som har indflydelse på dets identitetsdannelse og -udvikling. Heri ligger der også en fordoblingsproces, hvor vi reflekterer over vores egen væren, men også over andres væren. Vi bliver enten bekræftet eller afkræftet i vores forståelse af andre mennesker og den verden vi er en del af. Begrebet relationer skal i denne sammenhæng ses som de sunde relationer og tillidsfulde bånd, det lille barn lærer at danne til betydningsfulde voksne fra det er helt spæd, og som bliver altafgørende for de relationer, barnet bliver i stand til at danne senere i livet, da disse tidlige relationer sætter sig som kropslige og sjælelige erfaringer, der får stor betydning for hvordan vi udvikler os som mennesker.

De voksne forstår aldrig noget helt af sig selv

I stedet for at møde barnet i dets bearbejdning af det erfarede, dets æstetiske virksomhed og kommunikation, opfordres barnet i *Den lille Prins* til at fokusere på andre interesser, så som geografi, historie, matematik og grammatik. Det seksårige barn lægger tegnekunsten på hylden og konkluderer, at *"De voksne forstår aldrig noget helt af sig selv, og det er så trættende for børn evig og altid at skulle komme med forklaringer"*. Dette eksempel fremhæver lige præcis en asymmetrisk relation, hvor barnet som en papegøje ender med at give de voksne det de gerne vil have og derved tilfredsstille deres glæde.

Denne fortælling om de voksne hæfter sig fast hos barnet, som bringer den med videre i mødet med alle voksne, som det møder. Dermed bliver fortællingen også definerende for barnets oplevelse af de voksne generelt. Et eksempel hvorpå det bliver tydeligt, hvordan mennesket skaber fortællinger om den måde det oplever verden på. Når det enkelte individ spejler sig i andre mennesker, finder det ud af, hvilken fortælling det skaber *om sig selv for sig selv*, men også hvilken fortælling det ønsker at skabe *om sig selv over for andre mennesker og om andre mennesker*.

Et udviklingspotentiale

Det sørgelige ved hele denne oplevelse, som barnet har i mødet med de voksne i *Den lille Prins* er, at det ikke bliver mødt og anerkendt i dets æstetiske proces og æstetiske virksomhed. Der ligger heri så gode muligheder for at danne sunde relationer og nye fortællinger, fordi der i samtalen og det at skabe og samarbejde om noget andet er potentiale for nye fællesskaber og opnåelse af nye kompetencer og udviklingspotentiale. Scenariet med tegningerne bliver for barnet derfor en lakmusprøven, for hvordan det i fremtiden møder voksne mennesker og hvilke samtaler det indleder med dem. Ved at vise dem sine tegninger af kvælerslangen der har slugt en elefant og ved at høre deres svar, ved barnet hvilken form for samtale der skal føres fremadrettet – er det samtaler om kvælerslanger, urskove og stjerner eller er det samtaler om geografi, historie, regning og grammatik.